

Міністерство освіти і науки України

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

V4GU

МАТЕРІАЛИ

науково-практичного семінару

УНІВЕРСИТЕТИ ЯК ОСЕРЕДКИ СТАЛОСТІ ТА ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ОСВІТИ

(22 червня 2021 р., м. Львів)

Львів-2022

УДК 378.4:[502.131.1:502.14]](477.83)

Науково практичний семінар «Університети як осередки сталості та екологізації освіти»: матеріали семінару. Національний лісотехнічний університет України. Львів: НЛТУ України, 2022. 86 с.

Scientific workshop “Universities as centers of sustainability and greening of education”. Ukrainian National Forestry University. Lviv: UNFU, 2022. 86 p.

В збірнику представлені матеріали науково-практичного семінару «*Університети як осередки сталості та екологізації освіти*», які висвітлюють результати досліджень та кращий досвід закладів вищої освіти України в царині екологізації освіти як ключового фактора кадрового забезпечення сталого розвитку.

The proceedings present the reaserch and practical outcomes of the workshop “*Universities as centers of sustainability and greening of education*”, which summarize the best experiences of Ukrainian universities in the field of greening education as a key factor in trainig staff for sustainable development goals.

ISBN _____

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА

Адамовський М.Г., Борис М.М., ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ЛІСОТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	6
Барабаш О. В., ОЦІНКА ХІМІЧНОГО СКЛАДУ ПІДЗЕМНИХ ВОД М. КИЄВА	12
Василишин Х.Р., Дубовіч І.А., СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНИХ СТУДМІСТЕЧОК» В УНІВЕРСИТЕТАХ СВІТУ	14
Гринів Л.С., ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «ЕКОНОМІКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ» В МАГІСТРАТУРІ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА	18
Губанова О.Р., ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО ТУРИЗМУ В ПРОГРАМУ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 242 «ТУРИЗМ» В ОДЕСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ЕКОЛОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ	20
Дубневич П.Б., РОЛЬ ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТА ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СТИМУЛЮВАННЯ ВІДНОВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ	23
Дубовіч І.А., Василишин Х.Р., Фомічева Т.Є., СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	26
Загвойська Л.Д., Пелюх О.Р., УРАХУВАННЯ ЦІННОСТІ ПОСЛУГ ЕКОСИСТЕМ У ПРИЙНЯТТІ РІШЕНЬ: ОСВІТНІЙ ДИСКУРС	29
Кульчицька Е.А., МІСЦЕ УНІВЕРСИТЕТІВ В СТАРТАП ЕКОСИСТЕМІ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОСТІ ТА ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ОСВІТИ	31
Курильців Р.М., СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЯК БАЗОВА МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ЗЕМЛЕВПОРЯДНЕ ПРОЕКТУВАННЯ» 35	
Лавний В.В., Матусевич О.Б., ПРАЛІСИ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ ЯК ЛАБОРАТОРІЯ ДЛЯ НАБЛИЖЕНОГО ДО ПРИРОДИ ЛІСІВНИЦТВА	38
Максимів Л.І., РОЛЬ УНІВЕРСИТЕТІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ З ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ	41
Маслюківська О.П., СТВОРЕННЯ КЛІНІК СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	46
Павлюк У.В., Яркун В.І., НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ В РЕЙТИНГУ UI GREENMETRIC: ДОСВІД ТА НОВІ ВИКЛИКИ	48
Патока І.В., ЕКОСИСТЕМНІ АКТИВИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ	52

Пелюх О.Р., Загвойська Л.Д., РОЛЬ УНІВЕРСИТЕТІВ В ІНІЦІУВАННІ ПАРТИЦИПАТИВНИХ ПРОЦЕСІВ ЩОДО СТАЛОГО УПРАВЛІННЯ ЛІСАМИ.....	54
Сенета З.Я., СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ.....	57
Соловій І.П., СТАЛІСТЬ В УНІВЕРСИТЕТАХ: СУЧАСНІ ТРЕНДИ ТА МОЖЛИВОСТІ	59
Стойко Н.Є., ЯК УПРАВЛЯТИ САМОСІЙНИМИ ЛІСАМИ НА ТЕРИТОРІЇ ГРОМАД?.....	62
Сухіна О.М., СПІВПРАЦЯ З МІСЦЕВИМИ ГРОМАДАМИ ТА МІНДОВКІЛЛЯ УКРАЇНИ ЗАДЛЯ ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ.....	65
Тканко З. О., Соловій І.І., ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ДИЗАЙНУ КОСТЮМА У КОНТЕКСТІ КОНЦЕПЦІЇ ОСВІТИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	70
Ходико Д.І., ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ГРИ "THIRST FOR POWER" У ВИКЛАДАННІ КУРСУ "СТАЛИЙ РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ"	73
Челепіс Т.О., РОЛЬ УНІВЕРСИТЕТІВ У ВИРІШЕННІ КОНФЛІКТІВ У СФЕРІ ЛІСОКОРИСТУВАННЯ.....	77
Чугай А.В., ОЦІНКА СТАНУ ПОВІТРЯНОГО БАСЕЙНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНДИКАТОРІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	79
Лук'янчук Н.Г. ЕКОЛОГІЧНИЙ ДИЗАЙН ЯК НОВИЙ НАПРЯМОК ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ.....	82

ПЕРЕДМОВА

Науково-практичний семінар «Університети як осередки сталості та екологізації освіти» було організовано в рамках міжнародного проєкту “*V4 Green Universities*” (V4GU), профінансованого Вишеградським фондом, що має на меті сприяння протидії зміні клімату шляхом підвищення суспільної обізнаності. Партнерами проєкту є європейські університети — члени всесвітньої мережі *UI GreenMetric World University Ranking* (<https://greenmetric.ui.ac.id>): університет міста Печ (Угорщина), Чеський університет наук про життя у Празі, Словацький сільськогосподарський університет у Нітрі, Крагуєвацький університет (Сербія), Національний лісотехнічний університет України.

Тематичне спрямування семінару передбачало зосередження уваги на кращому досвіді та сучасних практиках:

- викладання курсу «Сталий розвиток» або інших курсів, базованих на парадигмі сталості;
- виконання наукових проєктів за участю студентів, аспірантів та викладачів з проблем сталого розвитку та протидії змінам клімату;
- впровадження практик енерго- і водоощадності, управління відходами, заходів боротьби зі змінами клімату, природоорієнтованих рішень на території студентських містечок;
- співпраця з місцевими громадами та органами влади задля вирішення екологічних проблем та запровадження еко-інновацій.

У збірнику проаналізовано та узагальнено сутність та сучасні проблеми екологізації вищої освіти в контексті вимог найновіших життєво важливих міжнародних документів — Паризької угоди Сторін Рамкової конвенції ООН щодо змін клімату (грудень 2015 р.); «Порядку денного для сталого розвитку до 2030 року», прийнятого на саміті ООН з Розвитку (вересень 2015 р.); «Платформи для дій “Освіта-2030”», прийнятої на 38-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО (листопад 2015 р.); добровільних зобов’язань України щодо екологізації освіти (*Greening of Education: Ukraine’s Contribution*), взятих на саміті ООН “Ріо+20” (червень 2012 р.), а також Рішення колегії МОН України від 27 листопада 2015 р. «Про екологізацію вищої освіти України з метою підготовки фахівців для сталого розвитку».

Окреслено здобутки закладів вищої освіти України, зокрема Національного лісотехнічного університету України, у царині екологізації освіти як ключового фактора високопрофесійного кадрового забезпечення сталого розвитку.

**ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО ТУРИЗМУ В
ПРОГРАМУ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
242 «ТУРИЗМ» В ОДЕСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ЕКОЛОГІЧНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ**

Губанова О.Р.

д-р екон. наук, професор,

завідувачка кафедри економіки природокористування

Одеський державний екологічний університет, м. Одеса

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8535-1701>

Починаючи з 90-х років ХХ століття, парадигма сталості визнана домінантною ідеологією розвитку людської цивілізації. Сьогодні суспільство перебуває на переламному етапі своєї планетарної еволюції, що вимагає переорієнтації на таку стратегію розвитку, яка гармонійно підтримуватиме життя людини та природне середовище.

До недавнього часу невід'ємною частиною сучасного світу вважався туризм — найбільш динамічний сектор глобальної економіки, який охоплює широкий спектр видів економічної діяльності. Проте внаслідок стрімкого зростання туристичної галузі, суттєво загострилась проблема антропогенного навантаження на довкілля. Подальший розвиток індустрії туризму стає неможливим без дотримання принципів економіко-еколого-соціальної сталості, що передбачає пріоритетність нової філософії подорожування — концепції сталого туризму, ключовим фактором реалізації якої є забезпечення галузі професійними кадрами, рівень підготовки яких відповідатиме сучасним потребам туристичного ринку.

Враховуючи важливість кадрового питання для розвитку сфери туризму на засадах сталості, в Одеському державному екологічному університеті розроблена та впроваджена в освітній процес підготовки бакалаврів за спеціальністю 242 «Туризм» освітньо-професійна програма «Сталий туризм» [1], метою якої є формування у здобувачів вищої освіти загальних та фахових компетентностей, необхідних для успішного здійснення екологічно відповідальної професійної діяльності у сфері туризму і рекреації.

Програма дозволяє всебічно вивчити специфіку здійснення туристичної діяльності та особливості обслуговування туристів з урахуванням екологічного чинника. Обов'язкові освітні компоненти програми забезпечують одержання загальних та фахових компетентностей, визначених Стандартом вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [2], а вибіркові — дозволяють опанувати професійними компетентностями, які формують у здобувачів екологоорієнтоване ставлення до майбутньої діяльності.

Так, комплекс професійних компетентностей освітньо-професійної програми «Сталий туризм» включає:

- здатність мінімізувати негативний вплив туристичної діяльності на довкілля, зменшувати рекреаційне навантаження на навколишнє середовище;
- здатність визначати та задовольняти індивідуальний попит споживачів туристичних послуг, формувати програму подорожей з урахуванням екологічного чинника;
- здатність реалізувати проекти в туристичній індустрії на засадах сталості;
- здатність до організації принципово нової форми туристичної діяльності, орієнтованої на пізнання природи, мінімізацію шкоди довкіллю та підтримку етнокультури;
- здатність застосовувати принципи державної політики у сфері охорони довкілля та раціонального природокористування;
- здатність аналізувати вплив на довкілля стратегії природокористування на майбутнє;
- здатність до визначення принципів і механізмів досягнення цілей сталого розвитку туризму;
- здатність оцінювати нові ринкові можливості створення екологоорієнтованих тур продуктів;
- здатність використовувати принципи збереження біологічного і ландшафтного різноманіття;
- здатність створювати спеціалізовані екологічні туристичні продукти та організовувати обслуговування туристів на природоохоронних територіях.

Як програмні результати навчання розробниками програми визначені:

- вміння оптимізувати туристичне навантаження на навколишнє середовище;
- вміння оцінювати еколого-економічний стан території для планування туристичної діяльності та визначати вплив на навколишнє середовище інвестиційних проектів в галузі туризму;
- знання місця і ролі галузі туризму в стратегії сталого розвитку території, особливостей туристичної діяльності в сільській місцевості;
- вміння аналізувати зміст інформації щодо стану природних умов та ресурсів, результатів природокористування;
- знання головних концепцій та видів природокористування, засобів збереження, відтворення й охорони природних ресурсів;
- вміння проводити комплексний аналіз потенціалу регіону з метою розробки різних туристичних продуктів на засадах сталого розвитку;
- знання основ екотуристичної діяльності та об'єктів екотуризму;
- вміння оцінювати впливи на об'єкти ПЗФ природних та антропогенних чинників;
- вміння оцінювати та системно використовувати регіональний природно-ресурсний потенціал для розвитку міжнародного туризму з урахуванням екологічного чинника;

- вміння аналізувати передумови та чинники розвитку зеленого туризму.

До переліку освітніх вибірових компонент, які забезпечують засвоєння комплексу професійних компетентностей освітньо-професійної програми «Сталий туризм», включено такі дисципліни як: «Основи раціонального природокористування», «Екологізація туристичної діяльності», «Еколого-економічні засади сталого туризму», «Сільський туризм», «Екологічна оцінка планів, програм і проєктів», «Екологічний менеджмент», «Екологічний туризм», «Заповідна справа», «Інноваційний розвиток туристичного бізнесу», «Режим охорони природно-заповідного фонду», «Рекреаційно-туристичне природокористування».

На думку розробників програми «Сталий туризм» в Одеському державному екологічному університеті, запропонований комплекс професійних компетентностей, перелік освітніх вибірових компонент та визначені програмні результати навчання відповідають сучасним вимогам щодо зміцнення кадрового потенціалу туристичної галузі України відповідно до імператива сталого розвитку.

Перелік використаних джерел

1. Освітньо-професійна програма «Сталий туризм». Доступно з: https://odeku.edu.ua/wp-content/uploads/OPP_Stalij-turizm_240-kr.pdf
2. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Доступно з: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/242-turizm-bakalavr.pdf>